

Elevundersøkelsen 2019 – hovedrapporten

I denne rapporten ser NTNU Samfunnsforskning nærmere på om det finnes endringer i elevenes læringsmiljø. Selv om endringene generelt sett er små over tid, er det tendenser til negativ utvikling på noen områder, først og fremst når det gjelder elevenes motivasjon for skolearbeidet.

RAPPORT | SIST ENDRET: 28.10.2020

Tittel:

Elevundersøkelsen 2019. Analyse av Utdanningsdirektoratets brukerundersøkelser

Rapporten:

Last ned rapporten hos NTNU Samfunnsforskning (PDF)

Forfatter:

Christian Wendelborg, Thomas Dahl, Melina Røe og Trond Buland

ISBN:

978-82-7570-622-3 (Nettutgave)

Utgiver:

NTNU Samfunnsforskning

År:

2020

Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres årlig. Svarene elevene gir, analyseres i flere ulike rapporter hvert år.

[Her finner du en oversikt over disse rapportene](#)

Hovedfunn

- Synkende motivasjon for skolearbeidet på mellomtrinnet
- Skolestress påvirker trivsel
- Lokalmiljø og sosioøkonomisk bakgrunn har betydning for læringsmiljøet
- Kollektiv mestringstro og samarbeid i kollegiet virker positivt på læringsmiljøet og læringsresultatene

Synkende motivasjon for skolearbeidet på mellomtrinnet

Det store bildet er at endringene i elevenes opplevelse av læringsmiljøet generelt sett er små, men på noen områder skjer det en utvikling i negativ retning. I Elevundersøkelsen er dette i første rekke synlig i dalende motivasjon for skolearbeid på 5. trinn og noe også på 7. trinn, og også noe dalende når det gjelder trivsel og mestring.

Ungdataundersøkelsen viser også en negativ endring over tid når det gjelder områder som omhandler skole. I Lærerundersøkelsen gir lærerne uttrykk for at de er oppmerksomme på endringer i elevenes motivasjon og trivsel. I rapportens kvalitative del, har skoleledere og lærere ved syv skoler blitt intervjuet, og funnene underbygger mye av de kvantitative funnene.

Skolestress påvirker trivsel

Ungdataundersøkelsen viser at det området med størst endring, er økt skjermbruk på fritiden. Den gruppen ungdommer som oppgir økt skjermbruk, er de som oppgir at familien har dårlig økonomi.

Den økte tidsbruken på digitale medier kan bare i begrenset grad direkte forklare den negative utviklingen. Analysen viser at økt skjermbruk har marginal påvirkning på skoletrivsel. Det er skolestress som påvirker elevenes opplevelse av læringsmiljø mest. Økt skjermbruk virker i hovedsak indirekte inn på læringsmiljøet ved at det kan forsterke forhold som kan bidra til økt depresjon og søvnproblemer. Dette kan igjen virke inn på både trivsel og opplevelsen av skolestress, og på den måten påvirke elevens opplevelse av sitt læringsmiljø.

Lokalmiljø og sosiøkonomisk bakgrunn har betydning for læringsmiljøet

Skoler som ligger i kommuner med høyt utdanningsnivå og høy inntekt i befolkningen, har elever som opplever både bedre læringsmiljø og oppnår bedre resultater. Videre trives de mer og kjeder seg mindre på skolen. Derimot er det ikke noen forskjell i elevenes oppfatning av i hvor stor grad lærerne bryr seg om dem.

Forskjellene mellom skolene når det gjelder trivsel, motivasjon og mestring, kan forklares med forhold

utenfor skolen, og understreker betydningen av lokalmiljø og hjemmeforhold. Det virker som det er lettere å få en skole til å fungere godt, både når det gjelder læringsmiljø og læringsresultater, der man har elever som kommer fra hjem med gode ressurser, både utdanningsmessig og økonomisk. Det er en tendens til at forskjellen mellom elevene, både når det gjelder opplevelsen av læringsmiljø og oppnådde læringsresultater, er i ferd med å bli større.

Kollektiv mestringstro og samarbeid i kollegiet virker positivt på læringsmiljøet og læringsresultatene

Funn fra den kvalitative delen av studien viser at skoleledelsen og lærerne sin forståelse av hverdagen og livssituasjonen til elevene utenfor skolen, er viktig for elevenes trivsel og læring. Det å ha en positiv holdning til elevene og en bevissthet om elevenes læringsmiljø, kan ha betydning for økt trivsel hos elevene. Det handler om å forstå livssituasjonen til elevene også utenfor skolen, og å legge opp skolehverdagen slik at den møter hverdagen til elevene.

Det er forskjeller mellom skolene om de vektlegger betydningen av eget arbeid og hva de kan gjøre med læringsmiljøet. Skoler hvor ledelsen utvikler en praksis for refleksjon og dialog i kollegiet i møte med elevene, virker positivt inn på elevens læringsmiljø. Dette omtales som kollektiv mestringstro. Den samlede troen på hva man kan få til med elevene har ikke bare betydning for læringsresultater, men også for læringsmiljø.

Om rapporten

Denne rapporten er den årlige hovedrapporten hvor resultatene fra Elevundersøkelsen blir analysert inngående, og forskerne dykker ned i et utvalgt tema. I år er det elevenes motivasjon, trivsel og mestring. For denne delen bruker forskerne kvantitative data fra Elevundersøkelsen og Ungdataundersøkelsen, sammen med kvalitative data fra intervjuer med rektorer og lærere ved syv skoler.

Videre inneholder rapporten utvikling av mobbing på skolenivå, og hvilke bakgrunnsvariabler som påvirker elevenes opplevelse av læringsmiljøet. Rapporten har også resultater fra Foreldreundersøkelsen i skole og Lærerundersøkelsen.

Om Elevundersøkelsen

- Elevundersøkelsen er en årlig nettbasert spørreundersøkelse hvor elever fra 5. trinn til utvideregående får si sin mening om forhold som er viktige for å lære og trives på skolen.
- Utdanningsdirektoratet er ansvarlig for gjennomføringen av Elevundersøkelsen. NTNU Samfunnsforskning er ansvarlig for analyser og rapportering.
- Det er obligatorisk å gjennomføre Elevundersøkelsen for 7., 10. trinn og vg1. Det er frivillig å delta for øvrige trinn.
- 451 184 elever deltok i Elevundersøkelsen 2019.